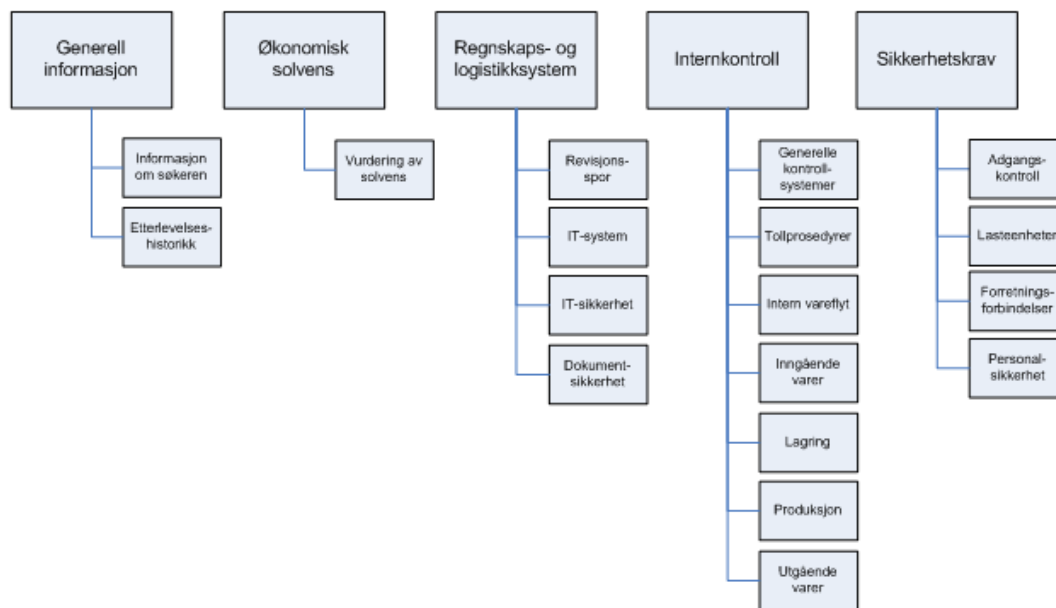

Kriterier for AEO-autorisering

Dette dokumentet inneholder kriteriene som stilles for AEO-autorisering. Hvert risikoområde er tilknyttet et eller flere minstekrav for autorisering. En AEO skal oppfylle samtlige minstekrav. Et AEO-autorisert foretak skal melde fra til Tollvesenet ved vesentlige endringer som kan potensielt påvirke etterlevelsen av nevnte minstekrav. Det skal også meldes om faktiske etterlevelseshbrudd hvis dette oppdages.

Dokumentet er delt inn i fem hovedområder – hver med en eller flere underområder. Det søkende foretak skal være forberedt på å beskrive hvordan minstekravene etterleves på forespørsel fra Tollvesenet. Tollvesenet kan kreve skriftlige beskrivelser der dette vurderes hensiktsmessig. Ukompliserte beskrivelser kan i visse tilfeller demonstreres eller beskrives muntlig. Det er viktig at rutiner som skal beskrives faktisk er implementert, og dette kan bli gjenstand for kontroll av Tollvesenet.

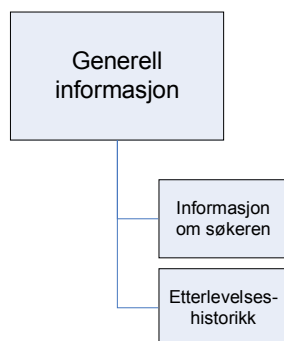

Nyetablerte virksomheter har ikke muligheter til å sende inn alle opplysninger om historikk. Dersom den nyetablerte virksomheten for eksempel ble etablert ved en fusjon av allerede eksisterende virksomheter, vil generell informasjon om disse og hvordan de oppfyller kravene kunne hjelpe Tollvesenet i å vurdere risikoene knyttet til mangelen på informasjon.

Det er oppført relevante sertifiseringer til hvert kriterium. Dette innebærer ikke nødvendigvis at foretak som innehar den respektive sertifiseringen oppfyller AEO-kriteriet. Dette blir vurdert på individuell basis av Tollvesenet.

1 Generell informasjon

Formålet med denne delen av kriteriene er at Tollvesenet skal få en forståelse for foretakets generelle virksomhet og at foretaket har en akseptabel etterlevelseshistorikk i forhold til skatte-, toll- og avgiftsregelverket, som beskrevet i tollforskriften § 3-1-21.

Den generelle informasjonen omfatter informasjon om foretakets forretningsvolum og – omfang, tollmessige prosedyrer og en redegjørelse om etterlevelseshistorikken i forhold til skatte-, toll- og avgiftsregelverket. Den generelle informasjonen skal hjelpe Tollvesenet i å danne seg et bilde av foretakets virksomhet og omfang. Dette gir grunnlaget for å vurdere eventuell tilpasning av spesifikke krav i de etterfølgende kontrollområdene.

Foretak med store volumer og høyt aktivitetsnivå vil mulig ha behov for mer sofistikerte tiltak for å opprettholde et akseptabelt sikkerhetsnivå enn mindre virksomheter. Hvilke land foretaket har handel med, og hva slags varer foretaket er i befatning med spiller også inn på krav til tiltaks kvalitet og – omfang.

Absolutte krav:

- Foretaket skal være registrert i Foretaksregisteret i Brønnøysundregistrene.

1.1 Informasjon om foretaket

1.1	Fokusområde	Risikobeskrivelse	Krav	Relevante sertifiseringer
1	Norskregistrert foretak	Foretaket er ikke norskregistrert	a) Foretaket skal være registrert i Foretaksregisteret i Brønnøysundregistrene. b) Foretaket skal ha sendt inn pliktig regnskap til Regnskapsregisteret i Brønnøysundregistrene.	
2	Generell virksomhetsinformasjon	Høy omsetning, dvs. stort volum kombinert med uregelmessigheter kan gi høy økonomisk eller ikke-økonomisk risiko. Høyrisikovarer eller varer som kan brukes til både fredlige og terrorformål øker virksomhetens risiko. Handel med land med høy risiko kan utgjøre en større risiko for virksomheten	Foretaket skal kunne dokumentere: a) Overskudd/underskudd de siste 3 årene b) Kapasiteten (kvm eller kubikk) på lagerområdet c) Alle varetyper virksomheten er i befatning med - enten i handel eller fysisk befatning d) Alle land virksomheten handler med, og varetypene som blir handlet med disse landene.	

1.2 Etterlevelshistorikk

Foretaket som søker AEO-status, den som er ansvarlig for foretaket eller utøver kontroll over ledelsen, foretakets ansvarlige i skatte-, toll- og avgiftssaker, og den personen som er ansvarlig for skatte-, toll- og avgiftssaker i det søkende foretaket skal ikke ha gjort alvorlige overtredelser eller gjentatte overtredelser på Tollvesenets regelverk og prosedyrer de siste 3 årene før søknad er avgitt. Det vil bli gjort en vurdering av overtredelsene mot blant annet virksomheten, mengden skatte-, toll- og avgiftssaker, hvor nylig overtredelsene har skjedd, hva som var årsaken til overtredelsen og hvilke tiltak som er iverksatt for å hindre nye overtredelser.

Absolutte krav:

- Foretaket og dets ledelse skal ikke ha vært involvert i overtredelser tilnyttet skatte-, toll- og avgiftssaker av alvorlig art
- Foretaket skal ikke ha blitt fratatt AEO-status siste 3 år
- Foretaket og/eller dets ledelse skal ikke være dømt for alvorlige økonomiske forbrytelser
- Foretaket skal ha betalt skattetrekk og ha sendt inn terminoppgaver for skattetrekk de to siste terminer

1.2	Fokusområde	Risikobeskrivelse	Krav	Relevante sertifiseringer
1	Transaksjoner med Tollvesenet	Uregelmessigheter kombinert med et høyt forretningsvolum kan resultere i en høy økonomisk eller ikke-økonomisk risiko	Foretaket skal kunne gi en oversikt over følgende: a) Totalt antall tolldeklarasjoner de siste 3 år fordelt på inn- og utførsel b) Hvilke tollsteder deklarerer foretaket mot c) Oversikt over representanter (for eksempel speditør) (navn, adresse og antall) som benyttes.	
2	Etterlevelshistorikk		a) Foretaket og dets ledelse skal ikke ha vært involvert i overtredelser tilnyttet skatte-, toll- og avgiftssaker av alvorlig art b) Foretaket og dets ledelse skal ikke ha vært straffedømt etter toll- og avgiftslovgivningen de siste 3 år eller under anmeldelse av tollvesenet c) Foretaket skal ikke ha blitt fratatt AEO-status siste 3 år d) Foretaket skal ikke være dømt for alvorlige økonomiske forbrytelser e) Foretaket skal ha betalt skattetrekk de 2 siste terminer f) Foretaket har ikke uoppgjorte krav knyttet til skatt, toll eller avgift	

3	Tidligere søknader om autorisasjoner	Overtredelser	Foretaket skal kunne beskrive om hvorvidt tillatelser/sertifiseringer fra Tollvesenet har blitt tilbakekalt i løpet av de tre siste årene, og i så fall årsaken til dette.	
---	--------------------------------------	---------------	--	--

2 Økonomisk solvens

Økonomisk solvens

Formålet med denne delen av kriteriene er at foretaket har økonomisk solvens for trygg forretningsdrift og evne til å møte sine økonomiske forpliktelser til myndigheter og forretningspartnere, jf. § 3-1-23.

Vurdering av solvens

Foretaket skal ha tilstrekkelig solvens til å oppfylle de forpliktelsene foretaket har med hensyn til forretningsområdet til foretaket. Hvis foretaket har vært etablert i mindre enn 3 år, skal hans økonomiske solvens vurderes ut fra den informasjonen som er tilgjengelig.

Absolutte krav:

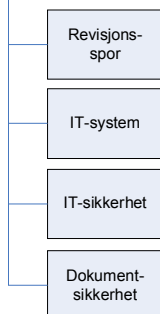
- Foretaket skal ikke være under konkursbehandling eller i gjeldsforhandlinger.
- Foretaket skal levere skatteattest og ikke ha utestående skattegjeld.
- Foretaket skal ha tilstrekkelig solvens ved gjennomført kredittvurdering (rating over 15 poeng).

2.1 Vurdering av solvens

2.1	Fokusområde	Risikobeskrivelse	Krav	Relevante sertifiseringer
1	Solvens	Foretaket evner ikke å holde sine økonomiske forpliktelser	a) Foretaket skal ikke være under konkursbehandling eller i gjeldsforhandlinger. b) Foretaket skal levere skatteattest. c) Foretaket skal ha tilstrekkelig solvens ved gjennomført kredittvurdering (ratingscore over 15 poeng).	Tollkreditt uten sikkerhet

3 Regnskaps- og logistikksystem

Regnskaps- og logistikksystem

Formålet med denne delen av kriteriene er at foretaket skal ha et tilfredsstillende regnskaps- og logistikksystem, som gjør det mulig å gjennomføre en tollkontroll, jf § 3-1-22.

Regnskaps- og logistikksystemet til foretaket må sikre at foretaket har kontroll over sin virksomhet, samt at Tollvesenet skal kunne gjennomføre kontroll på bakgrunn av denne informasjonen. Systemene må være ajourført, og gi både ledelse og utøvende administrasjon kunnskap om vareflyt og regnskapsmessige forhold. Informasjonen, enten dette er lagret i IT-systemer eller i dokumentform, må være sikret mot uautorisert tilgang, bevisst destruksjon eller tap.

3.1 Revisjonsspor

3.1	Fokusområde	Risikobeskrivelse	Krav	Relevante sertifiseringer
1	Tilgangsnivå for tollmyndighetene	Vanskelig å følge en vare fra inngående gods, behandling og lager til utgående gods.	a) Tollmyndighetene skal ha tilgang til all informasjon som er nødvendig for gjennomføring av verifikasjon. b) Revisjonsspor skal være tilgjengelig for denne verifikasjonen.	
2	Krav til datalagring	Vanskelig å gjennomføre regnskapskontroll pga måten foretakets regnskapssystem er utformet/strukturert. Bevisst destruksjon eller tap av informasjon.	Det finnes en dokumentert rutine som beskriver hvordan sikkerhetslagring, gjenopprettelse og reserveløsning behandles.	ISO 9001 ISO 27001:2005

3.2 IT-system

3.2	Fokusområde	Risikobeskrivelse	Krav	Relevante sertifiseringer
1	IT-miljø	Komplekse systemer som gir muligheter for å dekke over ulovlige transaksjoner	<p>Det skal på forespørsel kunne leveres en skriftlig beskrivelse av foretakets IT-miljø som minimum omfatter:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Organisering/drift b) Systemets struktur og oppbygging c) Tilgjengelig hardwareplattform(er) og respektive operativsystemer d) Tildeling, administrasjon og kontroll av tilgangsrettigheter i systemet e) Om hvorvidt applikasjoner er utviklet og/eller endret av eksterne programvareleverandører (navngis) f) Rutiner for outsourcingpartneres rapportering til foretaket. Rutinen skal omfatte både periodisk rapportering og ved ekstraordinære hendelser. 	ISO 27001:2005
2	Økonomisystem	<p>Uriktig og/eller ufullstendig registrering av transaksjoner i regnskapssystemet</p> <p>Manglende atskillelse av oppgaver mellom de ulike funksjonene</p> <p>Varelageret og regnskapet stemmer ikke overens</p>	<p>Foretaket må kunne beskrive regnskapssystemet som besvarer følgende spørsmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Er regnskaps- og logistikksystemet en del av et integrert system? b) Hvordan håndteres innkjøp, mottak og betaling av varer av regnskaps- og logistikksystemet? c) Hvilke(n) programvarepakke(r) benyttes? d) Er programvarepakken en standardpakke eller spesialtilpasset? e) Hvem er utvikler/leverandør av programvarepakken? f) Er det gjort noen tilpasninger til standard programvare, i så tilfelle, hvilke tilpasninger er gjort og hvorfor? g) Hvordan er økonomifunksjonen organisert? h) Gi en liste over de ulike regnskapene som føres i) Hvem kontrollerer at regnskapsavstemmingen er korrekt gjennomført? j) Bruker systemet interimskonti? Hvis tilfelle, gi en oversikt over hovedbøkene med beskrivelse over hvor registreringen blir gjort. Hvem er ansvarlig for koordineringen av disse kontoene? k) Er ansvaret for registrering av importavgifter/særaggifter delt mellom flere 	

3.2	Fokusområde	Risikobeskrivelse	Krav	Relevante sertifiseringer
			personer? Hvor føres dette?	
3	Logistikksystemet	<p>Uriktig og/eller ufullstendig registrering av transaksjoner i regnskapssystemet</p> <p>Manglende atskillelse av oppgaver mellom de ulike funksjonene</p> <p>Varelageret og regnskapet stemmer ikke overens</p>	<p>Foretaket skal kunne beskrive logistikksystemet som besvarer følgende spørsmål:</p> <p>a) Er regnskaps- og logistikksystemet en del av et integrert system?</p> <p>b) Hvordan håndteres innkjøp, mottak og betaling av varer av regnskaps- og logistikksystemet?</p> <p>c) Hvilke(n) programvarepakke(r) benyttes?</p> <p>d) Er dette en egenutviklet programvare eller en standard programvare?</p> <p>e) Hvem har utviklet/levert denne programvaren?</p> <p>f) Er det gjort endringer på standardprogramvaren. Hvis tilfelle, hvilke endringer er gjort og hvorfor?</p> <p>g) Hvem koordinerer og registrerer logistikkflyten?</p> <p>h) Er kontorets eget inventarlagert atskilt fra varelageret der virksomhetens vareflyt passerer?</p> <p>i) Er administrasjonen av varelageret tilknyttet regnskapssystemet på en automatisk måte? Hvis ikke, hvordan føres vareflyt i regnskapet</p>	
4	Endring av masterfiler	<p>Feil og/eller ufullstendig registrering av transaksjoner.</p> <p>Bruk av feil eller utdaterte faste data som for eksempel artikkelnummer og tariffkoder.</p>	<p>Det skal finnes en dokumentert rutine som beskriver behandlingen av endring av faste produksjonsdata (masterdata) som er relevante for Tollvesenet (for eksempel data på kreditorer, artikkelnummer, varenummer og statistiske nummer). Rutinen skal beskrive:</p> <p>a) Hvem/hvilken avdeling(er) er ansvarlig(e) for disse?</p> <p>b) Hvordan er tilpasninger arkivert?</p> <p>c) Hvordan er faste produksjonsdata arkivert i digital form?</p> <p>d) Føres det endringslogg for faste produksjonsdata?</p>	

3.3 IT- sikkerhet

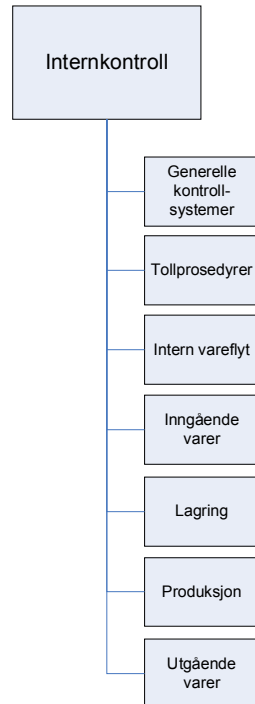
3.3	Fokusområde	Risikobeskrivelse	Krav	Relevante sertifiseringer
1	Sertifiseringsstandarder for å sikre IT-miljø	Ikke-autorisert tilgang og/eller inntrenging/forstyrrelse i foretakets datasystemer	Ingen krav til andre sertifiseringer, men det vil bli sjekket hvilke sertifiseringer foretaket har som er relevant i autoriseringsprosessen.	ISO 27001:2005
2	Retningslinjer for IT-sikkerhet	Ikke-autorisert tilgang og/eller inntrenging/forstyrrelse i den økonomiske operatørs datasystemer Bevisst ødeleggelse eller tap av informasjon	a) Foretaket skal ha overordnede retningslinjer for IT-sikkerhet. b) Foretaket må kunne beskrive hvordan de har vurdert at rutiner og kontrolltiltak for IT-sikkerhet er tilstrekkelig, eksempelvis ved en risikoanalyse, gjennomført penetrasjonstester, etc.	ISO 27001:2005
3	IT-miljø	Uautorisert tilgang og/eller inntrenging/forstyrrelse til (den økonomiske operatørs) foretakets datasystemer. Bevisst ødeleggelse eller tap av informasjon	a) Foretaket skal ha retningslinjer for tilgang til datasystemene. Tilgang til sensitiv informasjon skal begrenses til kun autoriserte ansatte. b) Det skal være tydelig hvem som har ansvaret for å sikre at tilgangssystemet fungerer. Ansvaret bør ikke være begrenset til kun én person, men til flere personer som kan overvåke hverandres handlinger.	ISO 27001:2005
4	Beredskapsplan for IT	Uautorisert tilgang og/eller inntrenging/forstyrrelse til (økonomisk operatørs) foretakets datasystemer. Bevisst ødeleggelse eller tap av informasjon	Foretaket skal ha en beredskapsplan som beskriver hva som skal gjøres ved sikkerhetshendelse av type uautorisert tilgang og/eller inntrenging/forstyrrelse i datasystemene. Beredskapsplanen skal være oppdatert og omfatte alle kritiske deler av dagens IT-miljø.	ISO 27001:2005
5	Rutiner ved driftsstans	Uautorisert tilgang og/eller inntrenging/forstyrrelse til økonomisk operatørs datasystemer. Bevisst ødeleggelse eller tap av relevant informasjon	Foretaket skal jevnlig gjennomføre sikkerhetslagring og ha mulighet for å gjenopprette informasjon.	ISO 27001:2005

3.4 Dokumentsikkerhet

3.4	Fokusområde	Risikobeskrivelse	Krav	Relevante sertifiseringer
1	Internkontrollrutiner	Misbruk av foretakets informasjon som kan sette verdikjeden i fare. Bevisst ødeleggelse eller tap av informasjon	Det finnes skriftlige rutiner som beskytter foretakets dokumenter mot uautorisert tilgang. Rutinen skal minimum inneholde regler for: a) Lagringsrutiner for dokumentene (hvor, hvor lenge, etc.) b) Adgangskontroll for fysiske dokumenter c) Beskrivelse av sikkerhetstiltakene som er implementert for å beskytte dokumenter fra ikke-autorisert tilgang så vel som bevisst ødeleggelse eller tap av dokumenter	ISO27001:2005 ISO 9001 ISPS-koden
2	Beredskapsplan for dokument-sikkerhet	Misbruk av foretakets informasjon for å sette verdikjeden i fare. Bevisst ødeleggelse eller tap av informasjon.	Foretaket skal ha en beredskapsplan som beskriver hva som skal gjøres ved sikkerhetshendelse av type uautorisert tilgang/adgang til dokumenter og informasjon som kan bli/er blitt misbrukt.	ISO 27001 ISPS-koden
3	Autorisasjonsnivå for personalnivåer	Misbruk av foretakets informasjon for å sette verdikjeden i fare. Bevisst ødeleggelse eller tap av informasjon	Det skal være definert hvem som har tilgang til detaljinformasjon knyttet til vare- og informasjonsflyt. Det skal klart framkomme hvem som er autorisert til å gjøre endringer på dette.	ISO 27001 ISPS-koden

4 Internkontroll

Formålet med denne delen av kriteriene er å sikre at foretaket har tilstrekkelig internkontroll til å forebygge regelverksovertredelser, jf. § 3-1-22 og § 3-1-24.

Internkontroll er en svært viktig del av foretakets sikkerhetstiltak. Foretaket må kunne oppdage avvik og overtredelser, og kunne reagere hensiktsmessig på dette.

4.1 Generelle kontrollsystemer

4.1	Fokusområde	Risikobeskrivelse	Krav	Relevante sertifiseringer
1	Interne kontrollrutiner	Uriktig og/eller ufullstendig registrering over transaksjoner i regnskapssystemet. Bruk av uriktig data eller utdaterte data som fortsatt er i systemet, som for eksempel artikkelnummer eller varenummer.	Foretaket skal kunne redegjøre for sine internkontrollprosedyrer knyttet til innkjøp, lager, produksjon og salgsprosesser, samt transport og fraktansvarlige/speditører.	ISO 9001
2	Interne kontrollrutiner spesifikt for produksjon	Utilstrekkelig kontroll av foretakets produksjonsprosesser. Ingen eller dårlige interne kontrollrutiner gir muligheter for svindel og/eller uautoriserte eller ulovlige aktiviteter.	Foretaket skal kunne beskrive følgende: a) Klare retningslinjer for hvordan endringer i produksjonsprosessen skal gjennomføres. Endringer i produksjonsprosessen skal gjennomføres som en styrt aktivitet, gjerne som prosjekt. b) Rutiner for å avdekke, rapportere, behandle og følge opp avvik mellom budsjett og faktisk forbruk. <i>Gjelder kun produsent.</i>	ISO 9001

4.2 Tollprosedyrer

4.2	Fokusområde	Risikobeskrivelse	Krav	Relevante sertifiseringer
1	Klassifisering og satser for toll og avgifter,	Uriktig klassifisering av varene og feil tollsats.	a) Foretaket må kunne beskrive hvordan varene klassifiseres og av hvem. b) Foretaket skal ha en oversikt over artikkelnummer tilknyttet varenummer, samt gjeldende toll- og avgiftssatser. Det må kunne beskrives hvordan denne oversikten vedlikeholdes. <i>Gjelder kun produsent, eksportør og importør.</i>	
2	Opprinnelse/avsenderland	Misbruk av preferansetoll. Unngå restriksjoner ved å benytte feil opprinnelse.	a) Foretaket skal kunne gi en oversikt over: 1. Opprinnelsen på virksomhetens importvarer. 2. Varer/artikler (antall) der foretaket søker om preferansetollbehandling. 3. Eventuelle preferanseavtaler. b) Foretaket skal kunne beskrive rutinene for å sjekke riktigheten av opprinnelsesdokumenter for de importerte varene.	

4.2	Fokusområde	Risikobeskrivelse	Krav	Relevante sertifiseringer
			c) Foretaket skal kunne beskrive rutinene for å utstede opprinnelsesbevis ved eksport. <i>Gjelder kun produsent og importør.</i>	
3	Tollverdi Merknad: mva kun relatert til import og eksport	Uriktig tollverdi	Foretaket skal ha rutiner som sikrer at man følger tollverdiforskriften. Dette gjelder også ved bruk av eksterne deklaranter. <i>Gjelder kun produsent, eksportør og importør.</i>	
4	Generelt	Ukorrekte opplysninger til Tollvesenet	Foretaket skal ha rutiner for å håndtere tolldeklarasjoner og verifisere disse.	ISO 9001
5	Handel med restriksjonsbelagte varer Kvoter, lisenser og tillatelser	Uberettiget bruk av varer Handel med varer uten tilstrekkelige tillatelser	Det skal være rutiner for å kontrollere at varene importeres/ eksporteres i henhold til gjeldende regelverk, samt rutiner for administrering av lisenser for import og/eller eksport av varer dersom foretaket handler med varer som er omfattet av kvotebestemmelser (for eksempel landbruksvarer). Rutinene skal inneholde følgende tiltak: a) Rutiner for å registrere lisenser og tillatelser b) Jevnlig kontroll av gyldighet i forhold til dato og mengde, og registrering av lisensene.	ISO 9001

4.3 Intern vareflyt

Hvis hensiktsmessig kan det utarbeides et flytdiagram for å visualisere og tydeliggjøre vareflyten. Flytdiagram som foretaket allerede har utarbeidet kan også benyttes.

4.3	Fokusområde	Risikobeskrivelse	Krav	Relevante sertifiseringer
1	Intern vareflyt	Manglende kontroll over lagerførselen gir muligheter for å legge til farlige varer eller høyrisikovarer på lageret, og å ta ut varer fra lageret uten nødvendig registrering.	a) Det skal finnes en beskrivelse av den interne vareflyten som beskriver hvordan foretaket sikrer at det er kontroll over vareflyten. b) Det skal finnes rutiner for rapportering, behandling og oppfølging av avvik som oppdages i vareflyten.	ISO 9001

4.4 Inngående varer

4.4	Fokusområde	Risikobeskrivelse	Krav	Relevante sertifiseringer
1	Rutiner for å sjekke inngående transport	Mangel på kontroll på mottak av varer som ikke er registrert i et logistikksystem som kan medføre en sikkerhetsrisiko.	Foretaket skal kunne dokumentere følgende: a) Hvem er ansvarlig for mottak av sjåfør og varer ved ankomst b) Hvordan gjøres registrering av transportdokumenter og tollpapirer som følger varene c) Hvordan sammenlignes varene mot transportdokumentene og tollpapirene som følger med og hvordan registreres resultatet av denne kontrollen d) Hvordan informeres relevante avdelinger/personer om mottaket av varene e) Hva som er rutinene for retur av varer (omfatter denne kontroll, varetelling og registrering?)	ISO 9001 ISPS-koden
2	Inngående vareflyt	Manglende overensstemmelse mellom bestilte varer og mottatte varer i regnskapssystemet. Manglende kontroll over lagerførselen gir muligheter for å legge til farlige varer eller høyrisikovarer på lageret, og å ta ut varer fra lageret uten nødvendig registrering.	Foretaket skal kunne dokumentere hvordan importerte varer i logistikksystemet blir registrert. Minimum skal dokumentasjonen inneholde: a) Når blir inngående varer registrert i logistikksystemet? b) Rutiner for å håndtere avvik mellom bestilte og mottatte varer c) Rutiner for håndtering av uriktige registreringer i logistikksystemet d) Beskrivelse av lagerbeholdningsrutiner	ISO 9001
3	Rutiner for å verifisere sikkerhetstiltakene som er pålagt andre	Mangel på kontroll på mottak av varer som ikke er registrert i et logistikksystem kan medføre en sikkerhetsrisiko.	Hvis foretaket har avtaler med sine forretningsforbindelser som inneholder sikkerhetspålegg skal foretaket ha rutiner som sikrer at sikkerhetsaspektene blir ivaretatt.	ISO 9001 ISPS-koden
4	Forsegling av inngående varer	Mangel på kontroll på mottak av varer som ikke er registrert i et logistikksystem som kan medføre en sikkerhetsrisiko.	Ved mottak av forseglet gods skal det sjekkes at forseglingen er intakt.	ISO 9001 ISPS-koden
5	Enhetlig merking av varer	Mangel på kontroll på mottak av varer som ikke er registrert i et logistikksystem som kan medføre en sikkerhetsrisiko.	Inngående varer skal enten: a) bli enhetlig merket, eller b) lagret i de områdene som er avsatt til inngående varer	ISO 9001 ISPS-koden

4.4	Fokusområde	Risikobeskrivelse	Krav	Relevante sertifiseringer
6	Veiting og overensstemmelse av varene	Mangel på kontroll på mottak av varer som ikke er registrert i et logistikksystem som kan medføre en sikkerhetsrisiko. Et betydelig avvik (vekt, mengde, etc.) kan indikere at foresendelsen ikke inneholder det dokumentene tilsier.	Hvis relevant skal foretaket etablere rutiner for å veie og kontrollere at mottatte varer er i henhold til planlagt mottatte varer.	ISO 9001 ISPS-koden
7	Interne kontrollrutiner	Ikke tilstrekkelige tiltak når avvik og/eller uregelmessigheter blir avdekket.	Det skal være implementert rutiner for rapportering, behandling og oppfølging når avvik og/eller uregelmessigheter blir avdekket.	ISO 9001

4.5 Lagring

4.5	Fokusområde	Risikobeskrivelse	Krav	Relevante sertifiseringer
1	Lagring	Mangel på kontroll over lagerførsel Manglende kontroll over lagerførselen gir muligheter for å legge til farlige eller andre høyrisikovarer på lageret, og å ta ut varer fra lageret uten nødvendig registrering	Foretaket skal ha rutiner for å kontrollere varene på lager. Rutinene skal blant annet omfatte følgende tiltak: a) En klar anvisning av området for lagring av varene b) Lagerføringsrutiner c) Rutiner i tilfelle midlertidige lokaler er valgt for å lagre varene d) Rutiner som skal kontrollere brekkasje, forfall/forråtnelse eller destruksjon av varer	ISO 9001 ISPS-koden
2	Interne kontrollrutiner	Ikke tilstrekkelige tiltak når avvik og/eller uregelmessigheter blir avdekket	Det skal være rutiner for regelmessige vareopptellinger. Det skal være rutiner for å registrere og håndtere avvik og/eller uregelmessigheter som blir avdekket.	ISO 9001
3	Atskilt lagring av ulike varer	Uautorisert erstatning av varer og/eller manipulering av varer	Så fort varene ankommer lager skal lagringssted registreres i logistikksystemet. Der det er mulig skal ulike typer varer være atskilte, for eksempel fortollet varer, ufortollet varer, høyt beskattede varer, risikable varer, etc.	
4	Autorisasjonsnivået for de ulike kategorier av ansatte	Uautorisert adgang til varene	Foretaket skal ha adgangskontroll som sikrer at kun utpekte personer med tilstrekkelig autorisasjon har adgang til lagerområdene. Det skal foreligge rutiner for håndtering av uautorisert adgang.	ISPS-koden

4.6 Produksjon

4.6	Fokusområde	Risiko beskrivelse	Krav	Relevante sertifiseringer
1	Produksjon	Mangel på kontroll av lagervarene som er benyttet i produksjonsprosessen Manglende kontroll over lagerførselen gir muligheter for å legge til farlige eller andre høyrisikovarer på lageret, og å ta ut varer fra lageret uten nødvendig registrering	Foretaket skal kunne beskrive følgende rutiner: a) Bestilling av råmaterialer og leveranse fra lager b) Registrere bruk av råmaterialer i produksjonsprosessen c) Rutine knyttet til det ferdigproduserte produktet d) Rutine knyttet til svinn i produksjonsprosessen e) Overføring av det ferdige produktet til lageret <i>Gjelder kun produksjon.</i>	ISO 9001
2	Utpeking av produksjonsområde	Mangelfull kontroll over produksjonsprosessen	a) Det skal være et klart definert og avgrenset område for produksjon som kan kontrolleres/overvåkes. b) Hvis varene er produsert eksternt må det være etablert sikkerhetsordninger i forbindelse med mottak av varene for å sikre deres integritet. <i>Gjelder kun produksjon.</i>	
3	Autorisasjonsnivå for ulike kategorier av ansatte og internkontrollrutiner	Manipulering av varene	a) Foretaket skal ha adgangskontroll som sikrer at kun utpekte personer med tilstrekkelig autorisasjon har adgang til produksjonslokalene. b) Det skal foreligge rutiner for håndtering av uautorisert adgang. <i>Gjelder kun produksjon.</i>	ISPS-koden
4	Pakking av produktene	Ufullstendig kontroll over vareflyten	Hvis ferdigvarene ikke pakkes i foretakets lokaler skal foretaket allikevel sikre at varenes integritet opprettholdes. <i>Gjelder kun produksjon og eksportør.</i>	
5	Kvalitetskontroll	Ufullstendig kontroll over vareflyten	Ingen krav til kvalitetskontroll, men det oppfordres til å etablere en kvalitetskontroll som avdekker eventuelle feil og avvik i vareflyten.	ISO 9001

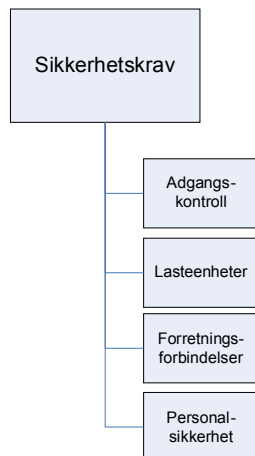
4.7 Utgående varer

4.7	Fokusområde	Risikobeskrivelse	Krav	Relevante sertifiseringer
1	Utgående vareflyt. Levering fra lager for forsendelse og overføring av varer.	Manglende kontroll over lagerførselen gir muligheter for å legge til farlige eller andre høyrisikovarer på lageret, og å ta ut varer fra lageret uten nødvendig registrering. Ikke samsvar mellom lagerjournalene og det som er registrert i regnskapsjournalene. Foretaket rapporterer ikke avvik uoppfordret.	Det er implementert en rutine som sikrer at det er kontroll ved utlevering av varer fra varelageret (tollageret) og forsendelse av varer. Rutinene skal minimum inneholde følgende tiltak: a) Bestemte personer er autorisert til å beslutte om varene er klar for salg/utlevering. b) Om utlevering av varer blir tilstrekkelig registrert. c) Synkronisering av vareleveranser og iverksettelse av eksportrutiner d) En siste kontroll før utlevering for å sammenligne utleveringsseddelen mot varene som blir lastet opp. <i>Gjelder kun produksjon, eksportør og speditør.</i>	ISO 9001
2	Rutiner for å kontrollere utgående transport	Mangel på kontroll av vareleveringen som ikke er registrert i et logistikksystem kan medføre en sikkerhetsrisiko.	Hvor det er mulig skal foretaket etablere: a) Rutiner for å utpeke ansatt som er ansvarlig for å ta imot sjåfør og ansvarlig for opplasting av varer ved ankomst. b) Rutiner for registrering av transportdokumenter og tollpapirer som følger forsendelsen c) Sammenligne varene mot transportdokumentene og tollpapirene som følger med og registrere resultatet av denne kontrollen d) Rutiner for å informere tollmyndighetene om avgang av varene i tide der dette er relevant. e) Rutiner for å informere salgsavdelingen og administrasjonen om utsendelse av varene. <i>Gjelder ikke importør.</i>	ISO 9001 ISPS-koden
3	Rutiner for å verifisere sikkerhetstiltak som er pålagt av andre	Brudd på avtale om sikkerhetsordninger med risiko for å utlevere varer som ikke er sikkerhetsklarert, og med risiko for utlevering av varer som ikke er registrert i logistikksystemet og som foretaket ikke har kontroll med.	Hvis foretaket er pålagt krav om sikkerhetstiltak knyttet til utsendelse av varer, skal foretaket ha en rutine med utpekte ansvarlige som sikrer at dette er ivaretatt.	ISO 9001 ISPS-koden

4.7	Fokusområde	Risikobeskrivelse	Krav	Relevante sertifiseringer
4	Overvåking av opplasting av gods	Mangel på kontroll ved opplasting av gods	Foretaket skal kunne beskrive rutinene som sikrer at varer ikke blir etterlatt eller opplastet uovervåket.	ISO 9001 ISPS-koden
5	Forsegling av utgående varer	Mangel på kontroll med forsegling av varer	Hvis det foreligger krav om forsegling av utgående forsendelser (foretakets egen forsegling) fra myndigheter eller kunder skal foretaket kunne beskrive rutinene for dette.	ISPS-koden
6	Enhetlig merking av varer	Mangel på leveringskontroll av varer som ikke er registrert i et logistikksystem som kan medføre en sikkerhetsrisiko.	Utgående varer skal enten være enhetlig merket eller lagret i definerte områder.	ISPS-koden
7	Veiing og opptelling av varer	Levering av varer som kan medføre en sikkerhetsrisiko. Levering av varer som ikke er registrert i et logistikksystem og som foretaket ikke har kontroll med.	Der det er relevant, skal foretaket etablere rutiner for å veie og telle opp varer i forhold til lister på utgående varer.	ISO 9001
8	Administrative rutiner for opplasting av varer	Levering av varer som kan medføre en sikkerhetsrisiko. Levering av varer som ikke er registrert i et logistikksystem og som foretaket ikke har kontroll med.	Foretaket skal etablere rutiner for levering av varer: a) Rutiner for hvordan (på bakgrunn av hvilke dokumenter), når og av hvem varene er lastet opp, og kvittert ut av lageret b) Kontroll av varer mot lastelister og salgsordre. c) Registrering av varer ut av lageret så snart som mulig etter at varene har gått.	ISO 9001
9	Interne kontrollrutiner	Ikke tilstrekkelige tiltak hvis avvik og/eller uregelmessigheter er oppdaget.	Det skal være på plass internkontrollrutiner når avvik og/eller uregelmessigheter blir avdekket.	ISO 9001

5 Sikkerhetskrav

Formålet med denne delen av kriteriene er å sikre at foretaket har tilfredsstillende sikkerhetsstandarder, jf. § 3-1-24.

Vurderingen av foretakets sikkerhetstiltak gjøres på bakgrunn av den egenvurderingen foretaket har gjort av seg selv, hvilke fysiske sikkerhetstiltak som er implementert, i hvilken grad sikkerheten er ivaretatt i ansettelsesforhold og hvilke krav foretaket pålegger sine forretningsforbindelser.

5.1 Adgangskontroll

5.1	Fokusområde	Risikobeskrivelse	Krav	Relevante sertifiseringer
1	Yttergrense	Utilstrekkelig beskyttelse av områdene mot ekstern inntrengning	a) Beskrivelse/kart over områdets yttergrenser og alle fysiske objekter, samt de respektive adgangsnivåer og alle porter og innganger. b) Alle bygninger skal ha beskyttelse mot uautorisert inntrengning.	ISPS-koden
2	Porter og innganger	Finnes det porter og innganger som ikke er overvåket?	Porter og innganger som ikke er avlåst/avsperrert skal være bemannet eller bevoktet med alternativ adgangsovervåking eller kontrolltiltak.	ISPS-koden
3	Lys	Utilstrekkelig lys på ytter- og innerdører, vinduer, porter og gjerder og parkeringsområder.	a) Foretaket skal kunne beskrive sin vurdering av belysning på området (plassering av lys, lysstyrke, mørke områder, dags- og sesongvariasjoner, etc.). b) Foretaket skal kunne beskrive rutinene for vedlikehold av lys.	ISPS-koden
4	Rutiner for adgang til nøkler	Uautorisert adgang til nøkler	Foretaket skal til enhver tid ha kontroll på alle nøkler, adgangskort og lignende.	ISPS-koden

5	Interne fysiske sikkerhetstiltak	Uautorisert adgang til interne seksjoner av området	<p>a) Områder med forskjellig adgangsnivå skal være sikret med låsemekanismer eller alternativ adgangskontroll som ivaretar krav til adgangsnivå.</p> <p>b) Vinduer skal være sikret mot uautorisert inntrenging.</p>	ISPS-koden
6	Parkering av private kjøretøy	Utilstrekkelig beskyttelse av området mot ekstern inntrengning	Det skal redegjøres for hvilken vurdering som er gjort i forhold til hvilke sikkerhetsrisikoer plasseringen av privat parkering kan medføre og hvilke tiltak som er implementert for å redusere disse.	ISPS-koden
7	Vedlikehold av yttergrenser av området og bygninger	Utilstrekkelig vedlikehold av eksterne yttergrenser av området og bygningene	<p>a) Det skal være rutiner for kontroll og vedlikehold av yttergrenser, områder og bygninger. Det skal jevnlig gjennomføres kontroll av at vedlikeholdet er tilstrekkelig.</p> <p>b) Foretaket skal utpeke en ansvarlig person per lokasjon - selv om vedlikeholdet og kontrollen gjøres av tredjepart. Tredjepart skal rapportere resultat av kontroller til den ansvarlige personen for lokasjonen.</p> <p>c) Yttergrensene skal sjekkes minimum 1 gang per måned. Denne sjekken skal være uforutsigbar og skal dokumenteres. Eventuelle feil registreres i avvikssystemet og oppfølgingsplan skal dokumenteres og iverksettes.</p>	ISPS-koden
8	Rutiner for adgang til området	Uautorisert adgang eller innpassering av kjøretøyer, personer eller varer til foretakets områder og/eller nær opplastings- eller forsendelsesområdet	Foretaket skal ha adgangskontroll som sikrer at kun identifiserte og autoriserte personer, kjøretøyer og varer kan få adgang til området.	ISPS-koden
9	Rutiner ved inntrenging	Ikke tilstrekkelige tiltak etter inntrenging har vært oppdaget.	Foretaket må kunne beskrive sine beredskapsrutiner ved inntrenging. Dette kan omfatte kontakte de lokale politimyndigheter, involvere interne sikkerhetsansvarlige eller andre tilknyttet foretakets sikkerhet.	ISPS-koden
10	Overvåking av mottaket av varene	Mangel på kontroll på mottak av varer som ikke er registrert i et logistikksystem som kan medføre en sikkerhetsrisiko.	Områder hvor det mottas varer skal være overvåket.	ISPS-koden

5.2 Lasteenheter

5.2	Fokusområde	Risikobeskrivelse	Krav	Relevante sertifiseringer
1	Rutiner for adgang til lasteenheter	Uautorisert adgang til lasteenheter	Kun identifiserte og autoriserte personer skal ha adgang til lasteenheter.	ISPS-koden
2	Rutiner for å sikre integriteten til lasteenheter	Manipulering av lasteenheter	Det skal sikres at lasteenhetene ikke kan bli manipulert. Dette gjøres enten: a) Ved å sette de under konstant overvåking b) eller holde de i et sikkert, avlåst område	ISPS-koden
3	Bruk av forsegling	Manipulering av last	Foretaket skal til enhver tid bruke forseglinger som er i henhold til gjeldende regelverk for de varene foretaket handler med.	Autoriserte avsendere i NCTS ISPS-koden
4	Rutiner for å kontrollere konstruksjonen av lasteenheter	Bruk av skjulte steder i lasteenheter for smugling Ufullstendig kontroll med lasteenhetene	Foretaket skal kunne beskrive hvordan inspeksjon av lasteenhetene gjennomføres. Foretaket skal også ha rutiner for inspeksjon av lasteenhetene dersom foretaket ikke har eierskap til disse.	ISPS-koden
5	Standard driftsrutiner i tilfelle forsøk eller gjennomført uautorisert manipulering av lasteenheter	Utilstrekkelige beredskapsreaksjoner.	Foretaket skal ha beredskapsrutiner ved forsøk eller gjennomført uautorisert manipulering av lasteenheter.	ISPS-koden
6	Vedlikehold av lasteenhetene	Manipulering av lasteenheter	Det skal finnes plan for vedlikehold som omfatter både planlagt, forebyggende vedlikehold, og vedlikehold etter skade eller uønsket hendelse Hvis vedlikehold gjøres utenfor foretakets område, skal det foreligge rutiner for at kontroll av lasteenheten(e) etter vedlikehold gjennomføres.	ISPS-koden

5.3 Forretningsforbindelser

5.3	Fokusområde	Risikobeskrivelse	Krav	Relevante sertifiseringer
1	Sikkerhetskrav som pålegges andre	Brudd på avtalte sikkerhetsordninger med risiko for å levere usikrede varer	<ul style="list-style-type: none"> a) Det skal finnes en oversikt over hvilke sikkerhetstiltak som er avtalt mellom foretaket og dets forretningsforbindelser. b) Så langt som det er mulig, og relevant for virksomheten skal sikkerhetstiltak være inkludert i kontrakten mellom partene. c) Effekten av sikkerhetskravene som er avtalt mellom foretaket og dens forretningsforbindelser skal sjekkes jevnlig av foretaket, minimum 1 gang per år. Det oppfordres til å bruke risikoanalyse ved denne kontrollen.	ISPS-koden
2	Eksterne kontrollrutiner	Brudd på avtalte sikkerhetsordninger med risiko for å levere usikrede varer	<ul style="list-style-type: none"> a) Brudd på avtalte sikkerhetsordninger skal registreres i avvikssystemet eller annet system definert for dette. b) Hvis uønskede hendelser har oppstått skal det dokumenteres hvilke type tiltak dette har resultert i som en konsekvens av hendelsene.	
3	Det aktive transportmidlet	Mangel på kontroll over godstransporten	Foretaket skal ha kontrakt med alle leverandører av transporttjenester. Ved bruk av tredjeparts transportør skal transportøren sikre at alle sjåfører som benyttes tilfredsstillende de samme sikkerhetskravene som stilles transportøren.	

5.4 Personalsikkerhet

5.4	Fokusområde	Risikobeskrivelse	Krav	Relevante sertifiseringer
1	Sikkerhetssjekk av eventuelle/fremtidige ansatte	Infiltrasjon av ansatte som kan utgjøre en sikkerhetsrisiko	<p>a) Foretaket skal utføre referansesjekk av nyansatte som skal arbeide i sikkerhetssensitive stillinger.</p> <p>Disse kontrollene skal også omfatte allerede ansatte personer som kommer fra andre avdelinger som ikke er å betrakte som like sensitive ut fra et sikkerhetshensyn.</p> <p>Sikkerhetssensitive stillinger omfatter alle stillinger som har mulighet til å manipulere gods, vareflyt og regnskaps- og logistikkførselen av vareflyten. Det kan også være ulike nivåer av sikkerhetssensitivitet avhengig av varetype (høyrisiko/lavrisiko).</p> <p>b) Når ansatte slutter eller blir oppsagt skal det finnes strenge tiltak for å sikre at fysisk eller datainntrenging ikke lenger er mulig (slette adgang til PC, tilbakelevering av kort eller ID-kort, nøkler, osv).</p> <p>c) Det gjøres en gjennomgang minimum en gang per år eller ved sikkerhetshendelser for å sjekke om noen ansatte har adganger eller tilganger de ikke skal ha. Avvik skal registreres, behandles og følges opp.</p>	ISO 27001 ISPS-koden
2	Sikkerhetsopplæring	Utilstrekkelig oppmerksomhet på sikkerhetskravene	<p>a) De ansatte skal ha opplæring med hensyn til sikkerhetsrisikoer i tilknytning til forsendelser av varer i den internasjonale vareflytverdikjeden. Slik opplæring skal kunne dokumenteres.</p> <p>b) Foretaket skal også på jevnlig basis og minimum 1 gang per år informere de ansatte om sikkerhetskravene og/eller sikkerhetsordningene for å sikre sikkerhetsoppmerksomhet hos de ansatte. Dette for å vedlikeholde kunnskap og oppmerksomhet knyttet til sikkerhetsaspekter.</p> <p>c) Slik opplæring gjelder også midlertidig ansatte og innleid arbeidskraft med adgang til lokaler og systemer.</p>	ISO 27001 ISPS-koden
3	Sikkerhetskrav for midlertidig ansatte	Infiltrasjon av ansatte som kan utgjøre en sikkerhetsrisiko	Foretaket skal sikre at alle krav som stilles til faste ansatte også stilles til midlertidig ansatte. Jamfør punkt 2.	ISPS-koden Kun opplæring i sikkerhetsrisiko.
4	Etterlevelse av regelverket	Utilstrekkelig oppmerksomhet på brudd på relevante regelverk.	Foretaket skal ha rutiner for å varsle relevante myndigheter ved sikkerhetshendelser og ved identifisering av kriminelle forhold.	Tollagerholdere jf TF § 4.30.3